

BOOK REVIEW:

“Towards Human Rights in Residential Care for Older Persons: International Perspectives”

Edited by Helen Meenan, Nicola Rees and Israel Doron

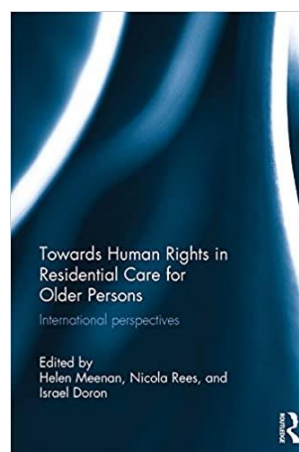
พระปัญญาพัฒน์ แสงวงศ์ดี*

ในโลกยุคปัจจุบันชีวิตของผู้คนมีอายุที่ยืนยาวมากขึ้น ส่งผลให้สัดส่วนจำนวนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นตาม และเมื่อจำนวนผู้สูงอายุในสังคมมากขึ้นย่อมส่งผลถึงความต้องการที่มากขึ้นด้วย โดยเฉพาะที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ณ เวลานี้โลกก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ทุกภูมิภาคทั่วโลกกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ทุกฝ่ายเล็งเห็นความสำคัญ โดยเฉพาะสหประชาชาติมีแนวโน้มที่จะกำหนดข้อตกลงในอนุสัญญาใหม่เพื่อสิทธิผู้สูงอายุ หนังสือเล่มนี้เป็นการสำรวจสิทธิผู้สูงอายุและคุณภาพการให้บริการในสถานดูแลผู้สูงอายุ นำเสนอในกรณีศึกษา 8 ประเทศ แต่ละภูมิภาคทั่วโลก ได้แก่ เคนยา อียิปต์ ออสเตรเลีย จีน อังกฤษ อิสราเอล ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา ผ่านมุมมองของผู้เชี่ยวชาญระหว่างประเทศที่สะท้อนบทบาทและวัฒนธรรมในการดูแลผู้สูงอายุของแต่ละประเทศ

หนังสือเล่มนี้รวบรวมโดยบรรณาธิการ 3 ท่าน คือ Helen Meenan ผู้เชี่ยวชาญด้านการเลือกปฏิบัติทางอายุ และกฎหมายผู้สูงอายุ ทั้งยังดำรง

ตำแหน่งกิตติมศักดิ์ แห่งคณะธุรกิจและกฎหมาย Kingston University (สหราชอาณาจักร), Nicola Rees, PhD. ผู้อำนวยการฝ่ายการศึกษา และอาจารย์ใหญ่คณะธุรกิจและกฎหมาย Kingston University (สหราชอาณาจักร) และ Israel Doron รองศาสตราจารย์และหัวหน้าภาควิชาผู้สูงอายุ Univrsity of Haifa (อิสราเอล)

สำหรับผู้เขียนที่ปรากฏอยู่ในหนังสือเล่มนี้

ประกอบด้วย Dr. Isabella Aboderin, Assoc. Prof. จากเคนยา, Hilda Akinyi Owii จากสหราชอาณาจักร, Takashi Amano, PhD. จากญี่ปุ่น, Mohamed A. 'Arafa, Asst. Prof., Adjunct Prof. จากอียิปต์, Carolyn Egesa จาก

เคนยา, Sue Field, Asst. Prof. จากออสเตรเลีย, Andy H. Y. Ho, PhD., Asst. Prof. จากเขตปกครองพิเศษฮ่องกง, Naoki Ikegami, PhD., Emeritus Prof. จากญี่ปุ่น, Tomoaki Ishibashi, PhD. จากญี่ปุ่น, Haris Kountouros, PhD. จากสหราชอาณาจักร, Terry Y.S. Lum, PhD., Assoc. Prof. จากเขตปกครองพิเศษฮ่องกง, Hao Luo, PhD. จากสาธารณรัฐประชาชนจีน, Cecilia Mbaka จากเคนยา, Richard J. Molloy จากสหรัฐอเมริกา, Michelle H. Y. Shum, PhD. Candidate จากเขตปกครองพิเศษฮ่องกง, Jun Fang Wang, PhD. Candidate จากเขตปกครองพิเศษฮ่องกง และ Ying Wang, PhD. Candidate จากสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยหนังสือเล่มนี้มีบทนำ 1 บท บทนำเสนอ 9 บท และบทสรุป 1 บท

บทนำ กล่าวถึงการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของทุกภูมิภาคทั่วโลก ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสหประชาชาติได้เล็งเห็นความสำคัญด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ เพื่อส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับประโยชน์จากอนุสัญญาสิทธิมนุษยชนหลากหลายประเภท รวมถึงการใช้อนุสัญญาที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สำหรับผู้สูงอายุ และเพื่อให้เกิดการคุ้มครองสำหรับผู้สูงอายุ นอกจากนี้สองภูมิภาคของโลกที่กำลังพิจารณาสิทธิผู้สูงอายุเช่นเดียวกัน คือ องค์การรัฐอเมริกา ซึ่งประกอบด้วย 35 รัฐ รวมถึงสหรัฐอเมริกา ร่วมกันร่างอนุสัญญา Inter-American ด้านสิทธิมนุษยชนของผู้สูงอายุ ส่วนอีกฝั่งหนึ่งคือภูมิภาคแอฟริกา ได้กำหนดใช้พิธีสารสิทธิผู้สูงอายุสหภาพแอฟริกัน ในปี พ.ศ.2559 ซึ่งพิธีสาร

นี้จะเป็นเครื่องมือระดับภูมิภาคแรกด้านสิทธิผู้สูงอายุที่ได้รับการรับรอง ส่งผลให้โลกได้ตระหนักและมองเห็นความสำคัญของสิทธิผู้สูงอายุ

บทที่ 1 สิทธิมนุษยชนและสถานดูแลผู้สูงอายุในเขตซบซารา แอฟริกา กรณีศึกษาเคนยา : สำหรับเคนยาอยู่ในฐานะประเทศบุกเบิกในเขตซบซารา ที่ให้ความสำคัญกับสถานดูแลผู้สูงอายุ โดยรัฐให้ความสำคัญและส่งเสริม เช่น การทำแผนการให้บริการอย่างเป็นทางการ การส่งเสริมมาตรฐานด้านการดูแล และสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงสิทธิมนุษยชนอย่างเด่นชัด คือ กฎบัตรผู้สูงอายุของแอฟริกาใต้ พ.ศ.2554 ซึ่งให้ความสำคัญกับสิทธิผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานดูแล และพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2553 โดยมีข้อกำหนดเกี่ยวกับศูนย์บริการดูแลความช่วยเหลือทางการเงินของรัฐ การสร้างมาตรฐานการดูแล สิ่งอำนวยความสะดวก ที่อยู่อาศัย นอกจากนี้ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมก็เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติและการดูแลที่ดีสำหรับผู้สูงอายุ ผ่านการประชุม South Africa Care Forum ตั้งแต่ปี พ.ศ.2555

บทที่ 2 อะไรคือสิ่งใหม่ในสถานดูแลผู้สูงอายุในโลกอาหรับ และอิสลาม กรณีศึกษาอียิปต์ : วัฒนธรรมและคำสอนทางศาสนามีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อจิตวิญญาณชาวมุสลิม จึงทำให้หลายคนไม่สามารถส่งญาติที่สูงอายุเข้าไปอยู่ในสถานดูแลผู้สูงอายุได้ เนื่องจากหลักศาสนาอิสลามมีบทบัญญัติและประเพณีที่กำหนดแนวทางการดูแลพ่อแม่ที่สูงอายุอย่างชัดเจน และเน้นหน้าที่ของลูกที่ต้องดูแลพ่อแม่เพื่อทดแทนบุญคุณ บทบัญญัติเหล่านี้ถูก

ตีความโดยผู้นำศาสนาว่าเป็นหน้าที่ของลูกที่ต้องดูแลพ่อแม่ที่บ้าน แม้ปัจจุบันกฎหมายอิสลามยุคใหม่จะเสนอระบบที่ครอบคลุมการดูแล การปกป้องในสถานดูแลผู้สูงอายุ แต่ในทางปฏิบัติไม่สามารถทำได้เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านจริยธรรม แต่กฎหมายเหล่านี้ก็เป็นจุดเริ่มต้นของสิทธิมนุษยชน ความมั่นคงในสังคม โดยเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุที่ยากจนเป็นจุดเริ่มของการพัฒนาระบบการดูแล การประกันสังคม สิทธิด้านปัจจัยสี่ และการจ้างงานที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

บทที่ 3 สิทธิมนุษยชนและการดูแลผู้สูงอายุในสถานดูแล มุมมองของออสเตรเลีย : ในอดีตวัฒนธรรมออสเตรเลียมักเป็นครอบครัวเดี่ยว คนหนุ่มสาวเติบโตขึ้นและออกจากบ้านเพื่อสร้างครอบครัวของตนเอง พ่อแม่ยังคงอยู่ที่บ้านจนถึงวาระสุดท้าย ในปัจจุบันภาครัฐหันมาให้ความสำคัญกับสิทธิผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น มีการปรับเปลี่ยนนโยบายที่เกี่ยวกับสิทธิของผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานดูแลผู้สูงอายุ เพิ่มอิสระในการย้ายสถานดูแลเพื่อความปลอดภัยและการดูแลเฉพาะด้าน มีการตรวจสอบเข้มงวดด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการดูแล เพื่อให้บริการมีประสิทธิภาพและมาตรฐาน ทั้งยังสร้างระบบการทำงานที่ยืดหยุ่นเพื่อให้ผู้สูงอายุเข้าถึงบริการที่หลากหลายและง่ายขึ้นตามความต้องการ พร้อมสร้างความมั่นใจว่าทรัพยากรมีความพร้อมเสมอในการดูแล โดยทั้งหมดเกิดจากแรงกระตุ้นของกระบวนการตรวจสอบที่มีมาตรฐาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประเทศออสเตรเลียกำลังดำเนินการปกป้องสิทธิผู้สูงอายุเป็นอย่างดี

บทที่ 4 การปกป้องสิทธิผู้สูงอายุชาวจีนในสถานดูแลผู้สูงอายุ : ตั้งแต่ปฏิรูประบบเศรษฐกิจปลายทศวรรษ 1970 จีนประสบกับการเปลี่ยนแปลงประชากรและสังคม คือ ขนาดครอบครัวที่เล็กลงและการอพยพจากชนบทเข้าเมือง การเปลี่ยนแปลงนี้ได้ทำลายบทบาทดั้งเดิมของครอบครัวในฐานะหน่วยดูแลผู้สูงอายุที่สำคัญ รัฐบาลจึงพยายามแก้ไขด้วยการเพิ่มบริการสำหรับผู้สูงอายุ มีการเปิดต้นนโยบายระดับชาติหลายประการ ซึ่งนำขึ้นชมเป็นอย่างยิ่ง แต่บริการเหล่านั้นกลับไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน ไม่มีมูลนิธิการกฎหมายเข้ามาช่วยเหลือในการวางแผนดำเนินงาน ส่งผลให้บริการสถานดูแลผู้สูงอายุขาดระเบียบ ขาดคุณภาพและไม่ได้มาตรฐาน ในสถานการณ์เช่นนี้จึงมีการแนะนำให้รัฐกำหนดกรอบทางกฎหมายที่เข้มงวดเกี่ยวกับสถานดูแล เพื่อให้แน่ใจว่าสถาบันดูแลผู้สูงอายุจะมีบริการที่มีคุณภาพ เพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของผู้สูงอายุ และหากรัฐต้องการแก้ไขปัญหาเร่งด่วนอาจเริ่มจากการพัฒนาและออกกฎจรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อให้การทำงานของบุคลากรเกิดความชัดเจนและมีประสิทธิภาพ เคารพและสนับสนุนสิทธิผู้สูงอายุ

บทที่ 5 สถานดูแลผู้สูงอายุในอังกฤษ และความพิเศษด้านศักดิ์ศรีและสิทธิมนุษยชน : ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 16 Elizabethan Poor Laws ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการช่วยเหลือสงเคราะห์โดยรัฐ หลังจากนั้นเป็นต้นมาจึงเริ่มมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบแตกแขนงออกไป ในปัจจุบันอังกฤษให้ความสำคัญกับการดูแลผู้สูงอายุในสถานดูแล แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ สถานพยาบาล (ดูแลตลอด 24 ชั่วโมง)

และบ้านพักผู้สูงอายุทั่วไป รวมกันประมาณ 17,678 แห่ง ด้านผู้ให้บริการแบ่งเป็น 3 ฝ่าย คือ ภาครัฐผ่านหน่วยงานท้องถิ่น ภาคสมัครใจไม่แสวงหาผลกำไร และภาคเอกชน สำหรับหน่วยงานท้องถิ่นนั้นไม่ได้เป็นผู้ให้บริการโดยตรง แต่ให้สัมปทานภาคเอกชนในรูปแบบบริษัทเป็นผู้ดูแล และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ส่วนภาคสมัครใจแม้จะมีขนาดเล็ก แต่มีความมั่นคงและมีคุณภาพ ด้านสิทธิมนุษยชน อังกฤษเป็นสมาชิกองค์การระหว่างประเทศ มีการลงนามและให้สัตยาบันในสนธิสัญญาระหว่างประเทศหลายฉบับ มีกฎหมายด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศ และสำหรับสิทธิมนุษยชนส่วนใหญ่ของผู้สูงอายุ ก็เป็นผลมาจากอนุสัญญายุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน (ECHR) ซึ่งอังกฤษเป็นสมาชิกสภายุโรป (Council of Europe – CoE)

บทที่ 6 การค้นหาสิทธิ ในสภาพแวดล้อมแบบพหุปกครองลูก, ประสบการณ์ชาวอิสราเอลในการดูแลสถานดูแลผู้สูงอายุ : อิสราเอลเป็นประเทศประชาธิปไตย ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2491 ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวยิว ผสมด้วยมุสลิมและคริสเตียน ซึ่งส่วนใหญ่อพยพมาจากยุโรปตะวันออกและอาหรับ ซึ่งปัจจุบันกลายเป็นประชากรในวัยสูงอายุ และรัฐยังไม่ได้คำนึงถึงสิทธิและจัดเตรียมบริการไว้อย่างเพียงพอ แม้จะมีสถานดูแลผู้สูงอายุแต่รัฐก็จัดสรรงบประมาณอย่างจำกัด บางแห่งต้องรอนาน ผู้มีกำลังซื้อก็ต้องยอมจ่ายในราคาที่แพงสำหรับสถานดูแลที่ไม่ได้รับอนุญาต ผู้ไม่มีกำลังซื้อครอบครัวจะต้องรับภาระดูแลเอง จึงเกิดความไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงทรัพยากร เพราะความล้มเหลวของระบบราชการ นอกจากนี้ยังส่งผลถึงสถานการณ์ของ

ผู้สูงอายุในสถานดูแลที่ขาดการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน อิสราภาพ เสรีภาพ และศักดิ์ศรี เช่น ไม่สามารถเลือกว่าจะกินอะไร การรักษาพยาบาลแบบไหนที่จะได้รับ ตื่นขึ้นมาต้องร่วมกิจกรรมทางสังคมตามที่กำหนด วิธีการเป็นแบบพหุปกครองลูก ผู้สูงอายุในสถานดูแลจะอยู่ในความคุ้มครองตามกฎหมายซึ่งจะต้องอยู่ในกรอบที่กำหนด ส่งผลให้ผู้สูงอายุถูกลิดรอนสิทธิเสรีภาพ

บทที่ 7 สิทธิมนุษยชน และสถานดูแลผู้สูงอายุในญี่ปุ่น : คนแก่ในญี่ปุ่น คือผู้ที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป ในปัจจุบันญี่ปุ่นมีสัดส่วนผู้สูงอายุสูงที่สุดในโลก และมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในสังคมญี่ปุ่นผู้สูงอายุได้รับการยกย่องในสังคมตามประเพณีของลัทธิขงจื้อ มีวันหยุดประจำชาติเพื่อเฉลิมฉลองและให้เกียรติผู้สูงอายุ แต่กระนั้นกลับพบปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะผู้สูงอายุในสถานดูแล เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในญี่ปุ่น และยังไม่มีแนวโน้มของการสร้างกฎระเบียบที่รัดกุม รัฐในฐานะผู้คุ้มครองด้านสิทธิมนุษยชนจึงเริ่มแก้ไขโดยการฝึกอบรมและคัดเลือกคุณสมบัติของผู้ดูแล เพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนของผู้สูงอายุ ไม่เพียงอบรมด้านเทคนิคการให้บริการแต่ยังรวมถึงจริยธรรมด้วย อย่างไรก็ตามญี่ปุ่นจะรักษาคุณภาพของผู้ดูแลและช่วยปกป้องสิทธิมนุษยชนของผู้สูงอายุในสถานดูแลได้หรือไม่ ก็ต้องมีกฎหมายที่เข้มงวดและบังคับใช้อย่างจริงจัง โดยเฉพาะในพื้นที่สถานดูแลผู้สูงอายุที่รัฐควบคุม

บทที่ 8 สถานดูแลในสหรัฐอเมริกา การต่อสู้เพื่อคุณภาพ ศักดิ์ศรี และความเป็นอิสระ : สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศผู้สูงอายุ ที่เป็นผลมาจาก

Baby Boomers หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อมีผู้สูงอายุจำนวนมาก รัฐบาลกลางจึงให้ผู้สูงอายุและผู้พิการที่ต้องดูแลระยะยาว อยู่ภายใต้ความดูแลของโรงพยาบาล หรือสถานพยาบาลซึ่งได้รับใบอนุญาตเพื่อดูแลได้ตลอด 24 ชั่วโมง สถานดูแลผู้สูงอายุกับโรงพยาบาลจึงเป็นสิ่งที่อยู่คู่กัน และแม้ว่ารัฐบาลกลางมีนโยบายถ่ายโอนอำนาจให้แต่ละรัฐดำเนินการต่าง ๆ แต่สถานดูแลผู้สูงอายุเป็นสถาบันเดียวที่รัฐบาลกลางดูแลควบคุมคุณภาพ และจัดสรรงบประมาณให้ถึง 80% อีก 20% เป็นรายได้จากโครงการ Medicaid และองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร นอกจากนี้รัฐบาลกลางได้ออกกฎหมายการปฏิรูปบ้านพักคนชราแห่งชาติ พ.ศ.2530 เพื่อปรับปรุงการดูแลสถานพยาบาลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ แม้ในสหรัฐอเมริกาสถานดูแลผู้สูงอายุจะมีจุดแข็งด้านคุณภาพชีวิตและศักดิ์ศรี แต่ก็มีจุดอ่อนของบุคลากรด้านการดูแลไม่เพียงพอต่อความต้องการที่เพิ่มมากขึ้น จึงมีแนวโน้มที่จะลดความเป็นสถาบันลงเพื่อนำไปสู่การให้บริการที่บ้านและชุมชนมากขึ้นสำหรับการดูแลระยะยาว

บทที่ 9 ศักดิ์ศรีในโครงสร้างทฤษฎี และกฎหมายในบริบทของการดูแลผู้สูงอายุ และการพัฒนาประเด็นสิทธิมนุษยชนสำหรับผู้สูงอายุ : แรงกระตุ้นจากกระแสการพัฒนาสังคมและประชากรในเรื่องของสถานดูแลผู้สูงอายุกำลังได้รับความสนใจในระดับนานาชาติ เพื่อให้ความมั่นใจว่าผู้สูงอายุจะได้รับการเคารพในศักดิ์ศรีมนุษยชน ในระดับนานาชาติมีบันทึกข้อตกลงในสภายุโรป ปี พ.ศ. 2557 และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผู้สูงอายุของรัฐ ด้านอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วย

สิทธิคนพิการ ก็แสดงให้เห็นแนวโน้มด้านสิทธิผู้สูงอายุด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตามแม้จะมีประกาศมากมายเกี่ยวกับสิทธิการใช้ชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ แต่ในทางกฎหมาย แนวคิดของศักดิ์ศรี ยังไม่มีข้อกำหนดเด่นชัดเป็นรูปธรรม นักวิชาการบางคนบอกว่าศักดิ์ศรีเป็นแนวคิดที่ไร้ประโยชน์ และเป็นภาระสำหรับผู้เรียกร้องสิทธิมนุษยชนบางคน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะปัญหาประชากรผู้สูงอายุยังเป็นสิ่งใหม่ การตระหนักถึงสิทธิมนุษยชนยังเพิ่งเริ่มต้น ดังนั้นหากต้องการให้สิทธิมนุษยชนเกิดขึ้น จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก

บทสรุป จากสถานดูแล ถึงการสูงวัยอย่างมีศักดิ์ศรี : กว่าครึ่งศตวรรษสถานพยาบาลและสถานดูแลผู้สูงอายุ มีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นต่อเนื่องดังที่ปรากฏในแต่ละประเทศ หนังสือเล่มนี้ได้นำเสนอการควบคุมดูแล วิธีการ กรอบกฎหมาย นโยบายรัฐ ต่อสถานดูแลผู้สูงอายุ ทั้งนี้สิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งคือการเร่งพัฒนาสถานดูแลผู้สูงอายุให้ดีขึ้น คุณภาพ และมาตรฐาน ภายใต้สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรี และความเป็นอิสระ เพื่อให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอย่างสง่างามในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม

กล่าวโดยรวม หนังสือเล่มนี้นำเสนอรูปแบบ วิธีการดูแลผู้สูงอายุในสถานดูแลในแต่ละประเทศ ซึ่งแต่ละประเทศที่นำมาเป็นกรณีศึกษานี้เปรียบเสมือนเป็นตัวแทนในแต่ละภูมิภาคทั่วโลก และที่น่าสนใจคือแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันในด้านพื้นฐาน แนวคิด ความเชื่อ ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี ฯลฯ จึงทำให้มองเห็นมุมมองที่หลากหลาย

นอกจากนี้ยังนำเสนอในส่วนของการปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งอยู่ในภาคส่วนของรัฐที่จะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ อันแสดงให้เห็นว่ารัฐนั้นให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุในฐานะพลเมืองของประเทศตนมากน้อยเพียงใด

นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่น่าสนใจ คือ ความแตกต่างของการดูแลผู้สูงอายุในสถานดูแล โดยแต่ละภูมิภาคมีจุดเด่น และปัญหาอุปสรรคที่แตกต่างกัน ซึ่งแบ่งได้ 5 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มทวีปเอเชีย ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น ซึ่งประสบปัญหาเรื่องกฎระเบียบและมาตรการควบคุมดูแลที่ไม่รัดกุม จึงทำให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนขึ้น แต่สิ่งที่น่าสนใจคือ รัฐให้ความสำคัญและพยายามแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง 2) กลุ่มอเมริกา และประเทศในเครือจักรภพ เป็นไปได้ว่าเพราะประชากรมีพื้นฐานด้านแนวคิดที่เหมือนกัน และอพยพมาจากที่เดียวกัน จึงทำให้ 3 ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และออสเตรเลีย มีแนวนโยบายการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่ดี รัฐให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชน และทุ่มเทงบประมาณเพื่อการดูแลอย่างเต็มที่ การดูแลครอบคลุมทั้งสุขภาพอนามัยและที่อยู่อาศัยซึ่งเป็นจุดเด่นที่สำคัญ 3) กลุ่มโลกอาหรับ ได้แก่ อียิปต์ ซึ่งการดูแลผู้สูงอายุในสถานดูแลเหมือนจะเป็นไปไม่ได้เพราะข้อจำกัดทางศาสนา วัฒนธรรม ความเชื่อ แต่รัฐก็ได้พยายามผลักดันกฎหมายใหม่เพื่อการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่มีความต้องการจริง ๆ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ยากจน 4) อิสราเอล เป็นประเทศที่มีเอกลักษณ์ ตั้งอยู่บนรอยต่อ 3 ทวีป คือ แอฟริกา เอเชีย และยุโรป แต่ด้วยข้อจำกัดของการ

เป็นประเทศประชาธิปไตยใหม่ รัฐจึงสนใจนโยบายการพัฒนาด้านอื่นมากกว่าสิทธิมนุษยชนและการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ 4) กลุ่มทวีปแอฟริกา ซึ่งน่าแปลกใจว่าทวีปที่เกือบทุกประเทศมีรายได้ต่ำกลับให้ความสำคัญด้านสิทธิมนุษยชน และให้ความสำคัญกับสถานดูแลผู้สูงอายุ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความช่วยเหลือจากองค์กรภาคเอกชน และภาคประชาสังคมจากทั่วโลกที่หลั่งไหลเข้าไป จึงทำให้รัฐมองเห็นความสำคัญและเร่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรผู้สูงอายุ และพัฒนาระบบให้มีมาตรฐาน

จากบทความในหนังสือทำให้มองเห็นภาพประเทศต่าง ๆ ว่ากำลังอยู่ในขั้นตอนใดของการพัฒนาภาคการดูแลสุขภาพด้านที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งแต่ละประเทศมีโครงสร้างการกำกับดูแลที่แตกต่างกัน โดยโครงสร้างเหล่านั้นจะส่งผลดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับกรอบผสมผสานแนวทางสิทธิมนุษยชนเข้ากับโครงสร้างของการกำกับดูแล เพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ และคงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะกล่าวว่าวิธีปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนสามารถนำมาใช้ได้ทุกเวลาโดยไม่จำกัดว่าใครเป็นเจ้าของ หรือใครเป็นผู้ดูแล และจะส่งผลดียิ่งขึ้นหากระบบและกระบวนการควบคุมตรวจสอบ ได้รวมเอาหลักการด้านสิทธิมนุษยชนเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของระบบด้วย ซึ่งเป็นนิมิตหมายที่ดีของการเริ่มต้นการดูแลด้านที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อรักษาและส่งเสริมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และเป็นก้าวสำคัญในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของผู้สูงอายุในสถานดูแล

หนังสืออ้างอิง

Meenan, H., Rees, N. and Doron, I. (Eds.). (2016). *Towards human rights in residential care for older persons : International perspectives*. London: Routledge, Taylor & Francis Group.